

Sport en Bewegen in Twente

Regionale samenwerking is
Noaberschap vanuit Eigen Kracht !

14

Inhoudsopgave

1.	Algemeen.....	2
1.1	Inleiding.....	2
1.2	Gemeenten.....	2
1.3	Regionale samenwerking	2
1.4	Visie document.....	3
1.5	Partners	3
2.	‘Prioritaire kansen’	4
2.1	Kansen	4
2.2	Meedoen door kwetsbare doelgroepen/Gehandicaptensport.....	4
2.2.1	Grenzeloos actief.....	4
2.2.2	Special Olympics, een Twentse uitdaging	5
2.3	Talenterkenning, ontwikkeling en ondersteuning	6
2.4	(Sport en beweeg) Evenementen.....	7
2.5	Bovenlokale sportaccommodaties	7
2.6	Sport en bewegen voor een vitale en gezonde samenleving.....	8
2.6.1	Motorische ontwikkeling.....	8
2.6.2	Sport en bewegen door ouderen	9
2.6.3	Sport en bewegen en openbare ruimte	9
2.6.4	Rookvrije sportaccommodaties.....	10
3.	Organisatie en uitvoering.....	11
3.1	Bewaken van de voortgang.....	11
3.2	Inzet.....	11
3.3	Uitvoering.....	11

Sport en Bewegen in Twente

Regionale samenwerking is Noaberschap¹ vanuit Eigen Kracht!

1. Algemeen

1.1 Inleiding

Sport en bewegen is voor menig inwoner van Twente een populaire vorm van vrijetijdsbesteding. Veel inwoners van Twente zijn direct of indirect betrokken bij sport- en beweegactiviteiten en zijn lid van een sportvereniging. Daarnaast zijn er ook mensen individueel actief, door bijvoorbeeld te wandelen, hard te lopen of baantjes te trekken in het zwembad.

De waarde van sport en bewegen wordt steeds meer gezien en erkend. Sport en bewegen draagt bij aan bevordering van gezondheid, participatie, sociale cohesie, bestrijding overgewicht en een actieve en gezonde leefstijl. Samen met partijen uit zorg, onderwijs, welzijn, cultuur, natuur, veiligheid, werkgelegenheid, integratie, bedrijfsleven en sport werken de 14 Twentse gemeenten aan een vitale samenleving met ruimte voor iedereen.

1.2 Gemeenten

Sport en bewegen kent geen wettelijk kader maar is desondanks een belangrijk onderwerp op de gemeentelijke beleidsagenda's. Zowel in de vorm van realisatie, beheer en onderhoud van sportaccommodaties als met ontwikkelingen en activiteiten op het gebied van sport- en beweegstimulering. De inzet van sport en bewegen is ook zeer waardevol als middel voor het bereiken van andere gemeentelijke doelen (bv. op het gebied van lokaal gezondheidsbeleid en het sociaal domein: WMO, Participatiewet, Jeugdhulp). Naast accommodatiebeleid, sportstimulering en verenigingsondersteuning is in een aantal gemeenten ook talentontwikkeling een onderdeel van het sportbeleid.

De gemeente is beleidsmatig de centrale partner op dit beleidsterrein en heeft als regisseur een inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid. Een integrale benadering van sport en bewegen met andere beleidsterreinen is dan ook een belangrijke opdracht voor de gemeenten. Hiertoe wordt ook op regionale schaal samengewerkt met bovenlokale organisaties zoals GGD en zijn er gemeente-overstijgende projecten zoals Grenzeloos Actief².

1.3 Regionale samenwerking

De 14 gemeenten in Twente kennen op regionaal niveau zowel een bestuurlijk als ambtelijk regionaal overleg Sport en Bewegen (gemiddeld 1 x per kwartaal). In beide overleggen is in afgelopen jaar de conclusie getrokken dat regionale samenwerking op onderdelen zoals afstemming, informatievoorziening, kennisdeling, ervaring uitwisselen en gebruik maken van elkaars deskundigheid en inspanningen beter benut kan worden. Door op regionaal niveau meer samen op te trekken, zal de kracht van sport en bewegen nog beter tot zijn recht komen. Dit vanuit de gezamenlijke visie:

Sport en bewegen is een bindend element in de Twentse samenleving en belangrijk voor vitale en gezonde inwoners. De 14 Twentse gemeenten staan voor een leven lang sport en bewegen en zorgen ervoor dat er voor iedereen in elke levensfase een passend kwalitatief goed sport en beweegaanbod in Twente is.

¹ "Modern naoberschap (*Twents: Noaberschap*) is een nieuw netwerk van mensen, gedeeltelijk gebaseerd op de kernwaarden van het 'oude' naoberschap: Verbinding, Interactie, Uitwisseling en Participatie. Binnen dit netwerk wil men elkaar helpen om aangenaam te wonen, te werken en te leven. Nieuwe communicatiemiddelen ondersteunen de verbindingen. Gedeelde verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid, wederzijds vertrouwen, talenteninzet en wederkerigheid zijn de nieuwe ongeschreven regels."
Bron: <http://modernnaoberschap.nl/>

² Het sport- en beweegbeleid Grenzeloos actief is opgezet om een landelijk dekkende structuur en passend sport- en beweegaanbod te creëren, waarbij iedereen in Nederland met een beperking de mogelijkheid heeft om te sporten en bewegen. Hierbij is samenwerking tussen lokale en regionale partijen van groot belang.

In dit regionale proces om te komen tot een gezamenlijke visie is nadrukkelijk als Twentse gemeenten met elkaar gesproken en zijn gezamenlijk keuzes gemaakt. Maar ook de verbinding met andere partners is gezocht. Met het formuleren van een gezamenlijke visie maken de 14 Twentse gemeenten duidelijk aan alle relevante partijen, dat het thema sport en bewegen ook op regionale schaal belangrijk is én dat er kansen zijn.

1.4 Visie document

Met deze notitie: Sport en Bewegen in Twente, *Regionale samenwerking is Noaberschap vanuit Eigen Kracht !* wordt de gezamenlijke visie van de gemeenten beschreven en toegelicht. De visie geeft richting en de geformuleerde ambities geven de hoofdlijnen weer van wat de 14 Twentse gemeenten met elkaar belangrijk vinden op het gebied van sport en bewegen.

Uitwerking en uitvoering is een zaak van alle relevante partners en de 14 gemeenten samen. Bij de nadere concretisering wordt aansluiting gezocht bij reeds bestaande ontwikkelingen en er wordt gebruik gemaakt van de aanwezige kennis en ervaring van vele partners in Twente.

Met het formuleren van deze gedeelde visie en ambities dagen de gemeenten elkaar én de andere relevante partners in de regio uit om hierop in te zetten.

1.5 Partners

Een logische en belangrijke partner is de Provincie Overijssel. Op basis van het Provinciale beleid op het gebied van Sociale Kwaliteit is het vanzelfsprekend dat de Provincie Overijssel een partner is bij het realiseren van de gezamenlijke (regionale) ambities op het gebied van sport en bewegen.

Maar minstens zo belangrijk is het benutten van de eigen kracht van de inwoners van Twente. Samen met partners als sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en andere relevante partijen wordt, ieder vanuit eigen kennis, kwaliteit en verantwoordelijkheid, in de komende jaren invulling en uitvoering gegeven aan deze gezamenlijke regionale visie. Op basis van 'primaire verantwoordelijkheid' en/of interesse zullen per thema en/of activiteit betrokken partijen in wisselende samenstelling het voortouw nemen.

2. 'Prioritaire kansen'

2.1 Kansen

Op regionaal Twents niveau zijn volop kansen en mogelijkheden voor afstemming en sportbeleidsontwikkeling met inachtneming van de gemeentelijke autonomie. Er zijn meerdere onderwerpen waarop de samenwerking tussen de 14 gemeenten in Twente een betekenisvolle en succesvolle rol kan vervullen in het sport- en beweegbeleid, de belangrijkste kansen liggen in ieder geval op het terrein van de thema's (*in willekeurige volgorde*):

- Meedoen door kwetsbare doelgroepen/Gehandicaptensport (2.2.)
- Talentherkenning, ontwikkeling en ondersteuning (2.3.)
- Evenementen (2.4.)
- Bovenlokale sportaccommodaties (2.5.)
- Sport en bewegen voor een vitale en gezonde samenleving (2.6.)

Naast bovengenoemde 'prioritaire kansen' is het delen en uitwisselen van kennis en informatie op regionaal niveau, zowel bestuurlijk als ambtelijk, van vaste en grote meerwaarde. Dit vindt onder meer plaats tijdens de reeds bestaande bestuurlijke en ambtelijke overlegsituaties. Aanvullend hierop kunnen inhoudelijke, thematische bijeenkomsten voor diverse doelgroepen georganiseerd worden, bijvoorbeeld op de thema's: Sport als middel in het Sociaal Domein, de maatschappelijke rol van verenigingen en de inzet van Buurtsportcoaches.

De uitvoering van de acties uit de regionale sport en beweeg visie wordt in nauwe samenwerking met betrokken doelgroepen, sportverenigingen, relevante maatschappelijke organisaties etc. verder uitgewerkt.

2.2 Meedoen door kwetsbare doelgroepen/Gehandicaptensport

2.2.1 Grenzeloos actief

Voor mensen met een beperking is het (nog) lang niet altijd vanzelfsprekend om dichtbij passend sport- en beweegaanbod te vinden. Zo is het aanbod in de buurt niet altijd toegankelijk, faciliteiten en materialen ontbreken of er is geen vervoer. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft de problematiek rond het aangepast sporten erkend en daarom het sport- en beweegbeleid 'Grenzeloos Actief' ontwikkeld, om de sport en bewegen voor iedereen met een beperking mogelijk te maken.

Eén van de pijlers van het landelijke beleid 'Grenzeloos Actief' is regionale samenwerking op het gebied van aangepast sporten. De gemeentelijke schaal is namelijk veelal te beperkt om activiteiten op het gebied van aangepast sporten te organiseren en te komen tot een volwaardig aanbod. Regionale bundeling van initiatieven is een voorwaarde om de kwantiteit en de kwaliteit van aangepaste sport- en beweegmogelijkheden te verbeteren en te waarborgen.

Deze landelijke pijler sluit naadloos aan bij de ontwikkelingen in Twente. Ook hier zien de gemeenten meer en meer nut en noodzaak van extra aandacht voor aangepast sporten én de noodzaak om hierbij samen te werken. Daarom wordt in meerdere projecten/activiteiten al samengewerkt met elkaar en met de andere relevante partijen zoals onder meer (speciaal) onderwijs en sportverenigingen. Eén van de voorbeelden daarvan is Special Heroes. Special Heroes is een sport kennismakingsactiviteit voor scholen voor speciaal onderwijs. Kinderen krijgen tijdens schooluren, maar ook daarbuiten, kans om kennis te maken met verschillende takken van sport ook bij sportverenigingen die hiervoor een aanbod hebben. In een aantal gemeenten in Twente werken scholen met dit programma. Daarnaast hebben 13 Overijsselse gemeenten, waarvan 6 gemeenten in Twente, in het kader van het project 'Regionale Sportcoach Aangepast Sporten 2014-2015' samengewerkt om een regionale impuls te geven aan het sport en bewegen voor mensen met een beperking. In de komende periode wordt dit uitgebreid tot een regionaal dekkende samenwerking Aangepast Sporten in en van de 14 Twentse gemeenten.

Het opzetten van een regionaal Twents samenwerkingsverband Aangepast Sporten is noodzakelijk om een adequaat aanbod en ondersteuning voor deze doelgroep te realiseren.

We zoeken naar slimme verbindingen tussen de gemeenten, sportverenigingen, organisaties, personen en regelingen, ook in/met de WMO-regio IJsselland, om zo een provinciaal dekkend netwerk in Overijssel te creëren. Een mogelijkheid hiervoor is de inzet van een regiocoach aangepast sporten. Deze regiocoach kan zorgdragen voor uitwisseling van kennis en ervaring, afstemming van het bestaand aanbod, witte vlekken herkennen en nieuw op te zetten aanbod ontwikkelen, opzoeken en verbinden van relevante partijen, de communicatie en het organiseren van regiobijeenkomsten voor sport- en beweegaanbieders.

Ambitie

- *In 2019 is in Twente een regionaal dekkend samenwerkingsverband Aangepast Sporten gerealiseerd waaraan alle relevante partijen zoals (speciaal)onderwijs, sportverenigingen, zorginstellingen etc. en de 14 Twentse gemeenten deelnemen.*
- *Zowel regionaal als landelijk aansprekende evenement(en) in het kader van Aangepast Sporten wordt samen met de relevante partijen georganiseerd in Twente.*

Acties

- *Inventarisatie naar de huidige stand van zaken c.q. het aanbod om mogelijke witte vlekken te signaleren.*
 - o *Hierbij nadrukkelijke aandacht voor: de stand van zaken van het huidige project 'Regionale Sportcoach Aangepast Sporten'; vragen/behoefte van doelgroep en overige betrokken partners; regelingen; toegankelijke accommodaties; relevante evenementen; stand van zaken talentontwikkeling etc.*
- *Samen met relevante partners uitwerken van plan van een aanpak (meerjarig) voor regionaal Twents dekkend netwerk Aangepast Sporten.*
- *In onderlinge afstemming met de relevante partners uit de regio inzetten van een lobby richting landelijke partijen (NOC*NSF; Sportbonden; MEE Nederland; VWS etc.) tbv. binnenhalen van een aansprekend evenement Aangepast Sporten.*

2.2.2 Special Olympics, een Twentse uitdaging

Twente kent vele sportevenementen maar de Twentse rolstoelvierdaagse is eigenlijk het enige jaarlijks terugkerende sportevenement voor Aangepast Sporten. Dit kan beter.

Het bestuurlijk en ambtelijk draagvlak bij de gemeenten is aanwezig, dus is het de moeite waard om de haalbaarheid te onderzoeken van het organiseren van een specifiek evenement in het kader van Aangepast Sporten. Eén van de te onderzoeken mogelijkheden is om in als Twentse gemeenten samen met alle relevante partners een Special Olympics evenement te organiseren. Special Olympics sportactiviteiten zijn bedoeld voor mensen met:

- een verstandelijke beperking, ongeacht de mate van beperking en of er sprake is van een meervoudige beperking of niet;
- een cognitieve achterstand volgens vastgestelde standaardmethoden zoals IQ testen of andere methoden die algemeen geaccepteerd zijn door deskundigen of niet;
- een nauw verbonden ontwikkelingsbeperking; functionele beperkingen in zowel leren in het algemeen als aanpassingsvaardigheden (zoals in recreatie, werk, onafhankelijk leven, zelfstandigheid).

Meedoen is belangrijker dan winnen: Natuurlijk is winnen bij Special Olympics activiteiten belangrijk, maar meedoen is minstens zo belangrijk. De wedstrijden staan open voor iedere sporter met een verstandelijke beperking. Special Olympics wedstrijden worden dan ook beoefend in de ware Olympische gedachte. Een Special Olympics Regionaal Evenement is regionaal gericht. Door het regionaal organiseren van het evenement is het evenement goed toegankelijk en bereikbaar voor alle potentiële deelnemers uit die regio. Tevens duurt het evenement maar één dag en kunnen mensen met een verstandelijke beperking die niet lang van huis weg kunnen ook meedoen. Een dergelijk evenement is bij uitstek geschikt om gezamenlijk door Twentse gemeenten te laten organiseren.

Ambitie

- *Samen met de relevante partners, als regio, organiseren van een regionaal Special Olympics evenement*

Acties

- *Gastgemeente selecteren*
- *Aanvraag indienen bij Special Olympics Nederland*
- *Organisatiecomité vormen*

2.3 Talenterkenning, ontwikkeling en ondersteuning

De primaire verantwoordelijkheid voor herkennen, ondersteunen, begeleiden en faciliteren van sporttalenten ligt bij de sportverenigingen, de nationale sportbonden en NOC*NSF. \

Talentontwikkeling is de brug tussen de lokale breedtesport en de (internationale) topsport. Kinderen starten hun sportcarrière bij de lokale sportvereniging. Voor kinderen met talent voor die sporten is het zaak de sport(competitie) uitdagend te houden. Dat kan door ze de gelegenheid te geven te trainen met andere talenten, te laten begeleiden door goed geschoolde coaches en uit te laten komen in regionale en landelijke competities en/of toernooien. Deze talenten zijn gebaat bij op hoog niveau spelende verenigingen en/of een regionaal trainingscentrum, waar sporttechnische begeleiding op hoger niveau aanwezig is, intensief getraind kan worden en additionele faciliteiten beschikbaar zijn.

Ook in Twente zijn er vele talenten die vanuit de goed georganiseerde en gefaciliteerde breedtesport zijn opgekomen. Idealiter is er op regionale schaal (Twente of Overijssel) een ondersteuningsstructuur aanwezig voor het ontwikkelen van talenten en het bieden van een goede infrastructuur om deze talenten tot wasdom te brengen. Op dit moment is dit niet aanwezig in Twente, het is ook niet of zeer moeizaam te realiseren voor individuele verenigingen en/of gemeenten. Door als gemeenten de regionale samenwerking tussen alle relevante disciplines zoals Sport, Onderwijs, Zorg, bedrijfsleven en overheid te stimuleren wordt een optimaal sportklimaat voor deze talenten gecreëerd. Regionale afstemming tussen alle betrokken partijen maakt een gezamenlijk optreden richting de sportbonden ook daadkrachtiger en succesvoller.

Ambities

- *Er is een (specifieke) regionale ondersteuningsstructuur voor sporttalenten in Twente aanwezig.*
- *Er is een dekkend netwerk van (trainings- en begeleidings-) faciliteiten voor talenten aanwezig.*
- *De aanwezige (topsport)verenigingen en sportbonden maken met elkaar en de Twentse gemeenten heldere afspraken over de spreiding van benodigde faciliteiten in de regio.*

- *Samen met sporters, sportverenigingen en sportbonden een regionale keuze maken voor een aantal 'kernsporten' en vervolgens mogelijk onderzoeken of wellicht uitbreiding van Regionale Trainings Centra (RTC's) wenselijk en/of mogelijk is.*
 - o *Uitgangspunt hierbij is dat er geen dubbelingen optreden, maar dat gemeenten sportaanbieders en sportbonden naar elkaar c.q. naar elkaars faciliteiten verwijzen.*
- *Behoud van de reeds aanwezige regionale trainingscentra.*

Acties

- *Oriënteren op provinciale ontwikkeling m.b.t. inzet 'kwartiermakers' en bij voorkeur daar de aansluiting bij zoeken. Is dit niet mogelijk dan in samenwerking met de relevante partners (verenigingen, bonden, onderwijs, medische partners, bedrijfsleven/sponsors etc.) een concreet actieplan opstellen.*
 - o *Om gestelde ambitie te kunnen concretiseren en vervolgens te kunnen realiseren is allereerst een inhoudelijk inventarisatie noodzakelijk. Bij de inventarisatie is aandacht nodig voor:*
 - *Wie zijn de relevante regionale partners op dit thema.*
 - *Welke takken van sport op topniveau (hoofdklasse/ 1^e/ Eredivisie) aanwezig zijn en waar (in welke gemeente).*
 - *Wat de omvang hiervan is (gerelateerd aan talentontwikkeling).*
 - *Waar in Twente (welke) RTC's gevestigd zijn.*
 - *Inzicht verwerven in beschikbaarheid, kwaliteit en bereikbaarheid van benodigde accommodaties.*
 - *Inzicht krijgen in (potentiële) betrokkenheid en mogelijkheden van regionaal bedrijfsleven op dit thema.*
 - o *Expliciete aandacht in deze inventarisatie voor talentontwikkeling en begeleiding in gehandicaptensport.*

2.4 (Sport en beweeg) Evenementen

In Twente is er jaarlijks een veelheid aan sportevenementen. Sportevenementen zijn van waardevolle betekenis voor de deelnemers, de bezoekers, de gastgemeenten en natuurlijk de organisatoren. Maar er is meer: sportevenementen bieden vaak nieuw elan, nieuwe verbindingen, extra energie en een datum als mikpunt. Deze kenmerken bieden interessante aangrijpingspunten voor het opbouwen en onderhouden van een gezamenlijk, regionaal relatienetwerk. Sportevenementen in Twente kunnen bijdragen aan een sterke (landelijke) profilering van de regio. Voor een deel van deze evenementen is er sprake van nauwe samenwerking en afstemming. Maar een groot deel van de overige regionale, intergemeentelijke of lokale evenementen is in de regio niet goed in beeld en weinig op elkaar afgestemd. Op het gebied van sportevenementen wordt de reeds bestaande regionale samenwerking geïntensiveerd en onderlinge afstemming verbeterd. De evenementen worden daardoor ook beter benut in het kader van recreatie en toerisme, economie en als vestigingsfactor.

Ambities

- *Twente profileert zich als 'Twente, de Sport en Beweegregio'.*
 - o *Gemeenten, bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties in Twente werken rondom sportevenementen samen op het gebied van (innovatie in) sport en bewegen bij het branden van 'Twente, de Sport en Beweegregio'.*
- *In Twente is het hele jaar door een gevarieerd (en gespreid) aanbod van lokale en regionale sportevenementen en side-events.*
- *Er is een jaarlijkse regionale agenda van alle sportevenementen en side-events in Twente.*
- *Er is sprake van structurele uitwisseling van kennis, ervaring, materiaal (en evt. menskracht) tussen de organiserende partijen van sportevenementen in Twente.*
- *Grootschalige evenementen worden in gezamenlijkheid georganiseerd en als 'Twents' geprofileerd.*
- *Het regionale bedrijfsleven geeft vanuit hun specifieke expertise een impuls aan de organisatie en uitvoering (inhoudelijk en financieel) van evenementen en bovenlokale sportorganisaties.*

Acties

- *Het bestaande Twentse aanbod van evenementen in kaart brengen met als doel om een gerichte aanpak te kunnen opzetten voor de uitvoering van sportevenementen.*
- *Jaarlijks opstellen (en actueel houden) van een regionaal overzicht sportevenementen.*
 - o *Hiertoe met alle relevante partners afspraken maken over hoe, wie, wat en wanneer.*
- *De bestaande samenwerking bij projecten evalueren en onderzoeken op succes- en faalfactoren en potentie voor regionale samenwerking.*
- *Expliciete aandacht hierbij voor evenementen in de sfeer van de gehandicaptensport.*
- *Naar aanleiding van uitkomsten van de inventarisatie een bijeenkomst/overleg organiseren met relevante partijen (gemeenten, organiserende verenigingen/maatschappelijke instellingen, bedrijfsleven etc.) met als doel om een passend aanbod van evenementen te (laten)organiseren die bijdragen aan de doelstellingen zoals in deze notitie is beschreven.*

2.5 Bovenlokale sportaccommodaties

Een aantal sportaccommodaties is aan te merken als bovenlokaal, hierbij is het verzorgingsgebied groter dan de gemeente waar de accommodatie is te vinden. Ook voorzieningen (topsporthallen, stadions) voor (amateur)sportverenigingen die op het (bijna)hoogste niveau spelen en die vragen om trainingsruimte, plaatsen voor toeschouwers, ruimte voor de media, meer parkeerplaatsen, eisen stellen aan de verlichting e.d. zijn voorbeelden van accommodaties met een bovenlokale aantrekkingskracht c.q. verzorgingsgebied. Tenslotte kan nog gedacht worden aan ondersteunende bovenlokale voorzieningen als Topsport talentsscholen en trainingscentra.

Bij al dit soort voorzieningen is regionale afstemming gewenst om te komen tot een optimale spreiding en bezetting van deze voorzieningen. Het betreft hierbij niet alleen afstemming op regionale, Twentse, schaal. Ook afstemming tussen (enkele) buurgemeenten over specifieke sportaccommodaties, zoals bijvoorbeeld

voornemens tot aanleg van een 50-meter zwembad, zorgt voor een betere spreiding, betere bezetting en derhalve voor optimalisering van exploitatie van dergelijke voorzieningen in Twente.

Optimalisering en 'samenvoeging' van bovenlokale sportaccommodaties is tevens een middel om voor minder beoefende sporten met een groot verzorgingsgebied, de levensvatbaarheid te vergroten en de kosten voor gemeenten te beperken. Het concentreren van dergelijke sporten op één plek biedt kansen voor de ontwikkeling van die samengevoegde locatie en is tevens een belangrijke bijdrage aan de toekomstbestendigheid van de betreffende sporten in Twente.

Ambities

- *De gemeenten in Twente hebben sluitende meerjarige afspraken over een (goede) regionale spreiding van bovenlokale/top sportvoorzieningen.*
 - o *Passend bij uitkomsten van inventarisatie en daaruit voortkomende afspraken genoemd onder 'talenterkenning, ontwikkeling en begeleiding'*
- *Bij (nieuwe) lokale ontwikkelingen m.b.t. (top)sportvoorzieningen met een regionaal verzorgingsgebied worden de andere gemeenten vroegtijdig geïnformeerd en vindt afstemming plaats.*
- *Sporters, verenigingen en bonden zijn op de hoogte van onderlinge gemeentelijke afspraken en worden (daar waar het aan de orde is) verwezen naar de gemeente met de betreffende sportvoorziening.*
- *Bestaande sportvoorzieningen met regionaal verzorgingsgebied worden gezien vanuit een gezamenlijk belang en met inventieve inspanningen zo optimaal mogelijk benut.*

Acties

- *Inzicht verkrijgen in huidig gebruik (en aandachtspunten) van de sportaccommodaties met regionaal verzorgingsgebied.*
- *Organiseren van een (brede) bijeenkomst om inventieve en/of innovatieve ideeën op te halen die bijdragen aan een betere benutting van sportaccommodaties met een regionaal verzorgingsgebied.*
- *Een benchmark uitvoeren met vergelijkbare agglomeraties/regio's (met ongeveer 650.000 inwoners) waarbij voor die verschillende regio's/steden de betreffende accommodaties in kaart worden gebracht, inclusief voorzieningen als Topsport Talentscholen en Regionaal Trainingscentra, met als doel het vergroten van inzicht in behoefte, realisatie en exploitatie op Twentse schaal.*
 - o *Regio's met vergelijkbare omvang zijn bijvoorbeeld Arnhem/Nijmegen, Eindhoven/Helmond en Groningen en/of de grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht).*

2.6 Sport en bewegen voor een vitale en gezonde samenleving

Op alle niveaus, landelijk, provinciaal en gemeentelijk wordt onderkend dat sport en bewegen een belangrijk middel is om de vitaliteit en gezondheid van de inwoners te waarborgen. In alle gemeenten wordt, mede op basis van een wettelijke verplichting, gewerkt aan lokaal gezondheidsbeleid. Er is een nauwe relatie tussen sport en beweegbeleid en gezondheidsbeleid. We hebben de overtuiging dat samenwerken op het terrein van sport en bewegen, op Twents niveau en ook op provinciaal niveau een belangrijke bijdrage levert aan het realiseren van de gezamenlijke doelstellingen. Belangrijke aandachtsgebieden hierbij zijn:

2.6.1 Motorische ontwikkeling

Geconstateerd is en wordt dat de fitheid en motorische ontwikkeling van op jeugdige leeftijd achteruit gaat. Voldoende en goed bewegen zijn niet meer vanzelfsprekend, extra aandacht hiervoor is gewenst c.q. noodzakelijk. Een goede motorische ontwikkeling is de basis voor een leven lang sport- en beweegplezier en vormt ook een belangrijke basis voor vele andere vormen van sportbeoefening en talentontwikkeling. Het spreekt voor zich dat hierbij met name ook het (primair)onderwijs een belangrijke partner is. Er zijn diverse programma's bekend waarmee in het primair onderwijs een basis gelegd wordt voor een brede motorische ontwikkeling, zoals bijvoorbeeld het Vlaams Sport Kompas (VSK); het programma Slimme Sportkeuze incl. de I-Like-App en het Almere Kenniscentrum Talent met o.a. de MQ schooltest etc. Dergelijke programma's zijn tevens ook erg interessant als het gaat om talenterkenning.

Voor een individuele gemeente en school kost het onevenredig veel tijd en energie om zich hierop te oriënteren en eventuele keuzes in te maken. Binnen de regionale visie en ambitie past het voor de 14 Twentse

gemeenten echter erg goed om hier, vanzelfsprekend in nauwe samenwerking met de in de regio aanwezige schoolbesturen voor Primair onderwijs, het initiatief in te nemen.

Om met elkaar te onderzoeken wat de wensen en mogelijkheden op het gebied van verbeteren van motorische ontwikkeling zijn, al dan niet in combinatie met het herkennen en ontwikkelen van sporttalent. Er zijn daarnaast ook andere interessante programma's waarvan het de moeite waard is om te onderzoeken. In de provincie Gelderland is bijvoorbeeld een aantal interventies opgezet onder de noemer Loopland Gelderland Dit programma leidt tot een aantoonbare verbetering van de motorische ontwikkeling van jongeren en vormt ook een belangrijk instrument voor talentherkenning en –ontwikkeling.

2.6.2 Sport en bewegen door ouderen

Naast gesignaleerde ontwikkeling bij de jeugd is het ook van belang om oog te hebben voor de toenemende vergrijzing en de toenemende leeftijd van inwoners. Het zo lang mogelijk mobiel blijven is zowel vanuit gezondheidsoogpunt als sociaal oogpunt van hele grote waarde. Sport en bewegen geeft letterlijk en figuurlijk energie, bevordert sociale contacten, is een van de goedkoopste en beste manieren om een betere gezondheid te krijgen en te houden en blijkt ook positieve invloed te hebben op geheugen, concentratievermogen en verwerkingssnelheid van informatie.

2.6.3 Sport en bewegen en openbare ruimte

De openbare ruimte wordt steeds belangrijker als setting voor actieve vormen van recreatie, (informele) sportbeoefening en sportevenementen, zeker voor volwassenen en ouderen. Daarnaast is het van belang de woonomgeving zodanig in te richten dat deze kinderen uitnodigt tot actieve vormen van buitenspelen, en ouderen om te gebruiken als ontmoetingsruimte. De gehele gemeente en regio is (potentiële) sport- en beweegruimte. Eén van de nieuwe uitdagingen voor het sport- en beweegbeleid is te gaan sturen op het bevorderen van de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.

Ambities

- *De fitheid en motorische ontwikkeling van de jeugd neemt door aanvullende interventies via een gestructureerde aanpak op Twentse/provinciale schaal aantoonbaar toe.*
- *Talentontwikkeling en –herkenning worden door deze aanpak versterkt.*
- *De interventies worden zo mogelijk gekoppeld aan of geïntegreerd in bestaande structuren/(innovatie)trajecten (zorg, onderwijs, sportverenigingen, evenementen).*
- *De meerwaarde van de aanpak wordt aangetoond via een gezamenlijke monitoring.*
- *Gezond bewegen van ouderen wordt gestimuleerd en neemt zichtbaar toe.*

Acties

- *Samen met de provinciale kwartiermaker inzetten op een verkenning voor wat betreft de meerwaarde van een gezamenlijk traject, bijvoorbeeld in de lijn van Loopland Gelderland voor Twente c.q. Overijssel. Dit wordt gezien als een kansrijk project op Overijssels niveau (past binnen het provinciaal beleidskader) in het kader van bevordering van de Sociale Kwaliteit van alle inwoners (jong en oud).*
- *In gesprek gaan met (schoolbesturen van) het Primair Onderwijs over wensen en mogelijkheden tot verkennen van inzet specifieke, gestructureerde programma ter bevordering van motorische ontwikkelingen.*
 - o *Hierbij informatie en inzichten delen over bestaande programma's en (innovatie)trajecten bv. onderzoeken van mogelijkheden tot ondersteuning door het Lectoraat 'Herkennen en Ontwikkelen van Sporttalent' van de HAN Hogeschool (Dr. Johan Pion)*
- *Naast een brede verkenning ook concreet inzetten op verbetering van fitheid en motorische ontwikkeling van jeugd en ouderen.*

2.6.4 Rookvrije sportaccommodaties

Voor kinderen zou 'niet roken' de norm moeten zijn! Een rookvrije start is een belangrijke eerste stap naar een rookvrije generatie. De rijksoverheid heeft in het kader van haar gezondheidsbeleid al een aantal belangrijke stappen gezet om te komen tot een samenleving, waarin kinderen niet meer bloot komen te staan aan (mee)roken en ook gezondheidsorganisaties als GGD en Hartstichting zetten steeds meer in op 'niet roken is de norm'. Ook maatschappelijke initiatieven om het roken terug te dringen nemen steeds meer toe. Een gezamenlijke aanpak vanuit de Regio Twente om tot rookvrije sportaccommodaties te komen zou een nog sterker signaal zijn en tot versnelde invoering van rookvrije sportaccommodaties leiden.

Ontwikkeling Tabaks- en rookwarenwet

In artikel 10 van de Tabaks- en Rookwarenwet is het rookverbod geregeld. Hieruit blijkt dat het wettelijke rookverbod enkel geldt in een gebouw of inrichting dat bij een openbaar lichaam in gebruik is. Hetzelfde geldt voor gebouwen of inrichtingen die in gebruik zijn bij een instelling of vereniging voor sport. Uit artikel 6.2 van het Tabaks- en Rookwarenbesluit blijkt dat de verplichting van artikel 10 van de Tabaks- en Rookwarenwet niet geldt in de open lucht.

Per 1 januari 2020 wordt het rookverbod van artikel 10 uitgebreid met de mogelijkheid tot het instellen van een rookverbod op de terreinen behorende tot een gebouw of inrichting die in gebruik zijn bij een school. Constateringen:

- De feiten tonen aan dat roken schadelijk en risicovol is als het gaat om de gezondheid.
- Uit onderzoek blijkt dat 'zien roken doet roken'.
- Een belangrijke doelstelling is het realiseren van een gezond en veilig sport- en beweegklimaat. Het faciliteren van roken past niet bij deze doelstelling.
- Bij steeds meer organisaties in het onderwijs, de medische sector en de sport is de bewustwording van de schade door roken sterk toegenomen en wordt niet roken de norm.
- Een rookvrije sportaccommodatie en een rookvrije sportvereniging zijn niet van de ene op de andere dag gerealiseerd.
- De wet geeft (nog) geen aanknopingspunten voor een rookvrije ruimte in de open lucht.
- Handhaving van een rookverbod in de openbare ruimte (open lucht) is moeilijk.

Ambities

- *Niet roken wordt de norm binnen het sport en beweegbeleid van de 14 Twentse gemeenten.*
- *Binnen alle gemeenten in Twente worden alle gemeentelijke sportaccommodaties volledig rookvrij.*

Acties

- *Aansluiten bij en voortborduren op de landelijke campagne naar een rookvrije generatie, zo mogelijk aangevuld met eigen gemeentelijke acties t.b.v. het bevorderen van rookvrije sportaccommodaties en rookvrije sportverenigingen.*
- *Uitwerken van een gezamenlijk actie- en stappenplan om volledig rookvrije gemeentelijke sportaccommodaties binnen de 14 Twentse gemeenten te bewerkstelligen.*

3. Organisatie en uitvoering

3.1 Bewaken van de voortgang

Het uitgangspunt bij het vaststellen van deze gezamenlijke visie is dat de basis van de gemeentelijke rol bij organisatie en uitvoering in bestaande bestuurlijke en ambtelijke capaciteit en bestaande budgetten ligt. De basis voor de algemene 'programmasturing' is verankerd in de reguliere bestuurlijke en ambtelijke overleggen. Deze visie en geformuleerde acties zijn leidend voor de inhoud van de agenda's van de regionale overleggen.

3.2 Inzet

De realisatie van de geformuleerde visie en ambities vraagt ook van gemeenten wel gezamenlijke inzet. Door het gezamenlijk optrekken van de gemeenten worden die inzet en inspanningen met elkaar gedeeld. Per kans en/of actie kan in wisselende samenstelling door een beperkt aantal personen het voortouw worden genomen. Op basis van lokale prioriteiten en mogelijkheden is er per kans of actie verschil tussen gemeenten mogelijk in inhoud, tempo en bijdrage (menskracht, kennis, ervaring of budget).

3.3 Uitvoering

Op afzonderlijke acties is voor de uitvoering mogelijk aanvullende inzet en/of budget nodig.

Per kans of actie wordt hiertoe vanuit het regulier ambtelijk overleg een plan van aanpak, inclusief bemensing en financiën, opgesteld dat ter bespreking op de agenda van het regulier bestuurlijk overleg wordt geagendeerd.

Per keer wordt gekeken hoe de incidentele dekking hiervoor is te realiseren. Opties hiervoor zijn subsidieaanvragen bij bijvoorbeeld de Provincie Overijssel, landelijke partners of relevante fondsen en mogelijk sponsoring door regionaal bedrijfsleven of eventueel een gemeentelijke bijdrage.

Verantwoording

Dit document is opgesteld door de werkgroep, bestaande uit:

- **Hans Galgenbeld, gemeente Hellendoorn,**
- **Hack Goettsch, Sportservice Overijssel,**
- **Henk Koopman, gemeente Almelo,**
- **Joris van de Schilde, gemeente Enschede,**
- **Chantal Wildemors, gemeente Hengelo,**
- **Jaco Zandhuis, Vereniging Sport en Gemeenten.**

Met gebruikmaking van input van Hugo van der Poel, Mulier Instituut (geformuleerd n.a.v. BO 2 maart 2017.)

Op verzoek van de bestuurlijke trekkersgroep, bestaande uit:

- **Claudio Bruggink, gemeente Hengelo,**
- **Johan Coes, gemeente Hellendoorn,**
- **Jurgen van Houdt, gemeente Enschede,**
- **Irene ten Seldam, gemeente Almelo.**

September 2017.